

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (пети състав)

22 ноември 2018 година*

„Преюдициално запитване — Обща система на данъка върху добавената стойност (ДДС) — Директива 2006/112/ЕО — Приложно поле — Облагаеми сделки — Възмездна доставка — Разграничение между необлагаеми обезщетения за вреди и облагаеми доставки на услуги срещу заплащане на „компенсация“

По дело C-295/17

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Tribunal Arbitral Tributário (Centro de Arbitragem Administrativa) (Данъчен арбитражен съд (Център за административен арбитраж), Португалия) с акт от 8 януари 2017 г., постъпил в Съда на 22 май 2017 г., в рамките на производство по дело

MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia SA

срещу

Autoridade Tributária e Aduaneira,

СЪДЪТ (пети състав),

състоящ се от: К. Lenaerts, председател на Съда, изпълняващ функциите на председател на пети състав, Е. Levits (докладчик) и М. Berger, съдии,

генерален адвокат: J. Kokott,

секретар: R. Šereš, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 26 април 2018 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia SA, от V. Codeço, M. Machado de Almeida и R. M. Fernandes Ferreira, advogados,
- за португалското правителство, от L. Inez Fernandes, M. Figueiredo и R. Campos Laires, в качеството на представители,
- за ирландското правителство, от M. Browne, J. Quaney и A. Joyce, в качеството на представители, подпомагани от N. J. Travers, SC, и A. Keirse, BL,

* Език на производството: португалски.

– за Европейската комисия, от L. Lozano Palacios и A. Caeiros, в качеството на представители,
след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от
7 юни 2018 г.,
постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 2, параграф 1, буква в), член 64, параграф 1, член 66, първа алинея, буква а) и член 73 от Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 347, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 3, стр. 7, наричана по-нататък „Директивата за ДДС“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между МЕО – Serviços de Comunicações e Multimédia SA (наричано по-нататък „МЕО“) и Autoridade Tributária e Aduaneira (данъчно-митнически орган, Португалия) относно плащането на данъка върху добавената стойност (ДДС) и съответните компенсаторни лихви.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Съгласно член 2, параграф 1, буква в) от Директивата за ДДС подлежи на облагане с ДДС „доставката на услуги, извършвана възмездно на територията на държава членка от данъчнозадължено лице, действащо в това си качество“.
- 4 Член 64, параграф 1 от тази директива гласи:
„Когато води до последователни отчитания или плащания, доставката на стоки [...] или доставката на услуги се счита за завършена при изтичането на периодите, за които се отнасят тези отчитания или плащания“.
- 5 Член 66, първа алинея от посочената директива предвижда:
„Чрез дерогация от членове 63, 64 и 65 държавите членки могат да предвидят, че ДДС става изискуем по отношение на някои сделки или за някои категории данъчнозадължени лица в някой от следните моменти:
а) не по-късно от момента на издаването на фактурата;
[...].“
- 6 Член 73 от същата директива гласи следното:
„По отношение на доставката на стоки или услуги, различни от посочените в членове 74—77, данъчната основа включва всичко, което представлява насрещна престация, получена или която следва да бъде получена от доставчика срещу доставката, от клиента или трето лице, включително субсидии, пряко свързани с цената на доставката“.

7 Член 90 от Директивата за ДДС предвижда:

„1. В случаите на анулиране, разваляне, отказ или пълно или частично неплащане, или когато цената е намалена след извършването на доставката, основата се намалява съответно съгласно условия, които се определят от държавите членки.

2. В случаите на пълно или частично неплащане държавите членки могат да дерогират от параграф 1“.

Португалското право

8 Съгласно член 1, параграф 1, буква а) от Código do Imposto sobre o Valor Acrescentado (Кодекс за данъка върху добавената стойност):

„С данък върху добавената стойност се облагат:

а) доставките на стоки и услуги, извършени възмездно на територията на страната от данъчнозадължено лице, действащо в това качество“.

9 Член 16, параграф 1 от Кодекса за данъка върху добавената стойност гласи следното:

„Без да се засягат разпоредбите на параграфи 2 и 10, данъчната основа за подлежащите на облагане с данъка доставки на стоки и услуги съответства на стойността на насрещната престация, която е извършена или дължима от получателя или от трето лице“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

10 МЕО е установено в Лисабон (Португалия) дружество с основен предмет на дейност извършването на телекомуникационни услуги на територията на Португалия. Следователно то извършва икономическа дейност по смисъла на член 9, параграф 1, втора алинея от Директивата за ДДС и поради това е данъчнозадължено по ДДС лице.

11 В рамките на своята дейност МЕО сключва с клиентите си договори за предоставяне на телекомуникационни услуги и услуги за достъп до интернет, телевизия и мултимедия, като в някои от тези договори се предвижда задължение клиентът да остане обвързан с договора за определен минимален срок и в този контекст му се предлагат някои промоционални условия, по-специално под формата на по-малки месечни абонаментни вноски.

12 Тези договори предвиждат също, че ако по искане или по вина на клиентите продуктите и услугите бъдат дезактивирани преди изтичането на договорения минимален срок на обвързаност, МЕО има право на обезщетение, съответстващо на договорения размер на една месечна абонаментна вноска, умножен по разликата между предвидения в договора минимален срок на обвързаност и броя месеци, през които услугите са били предоставяни.

13 Поради това запитващата юрисдикция смята, че сумата, която клиентът дължи на МЕО в случай на предсрочно прекратяване на договора за предоставяне на услуги, съответства на размера на абонаментните вноски за целия минимален срок на обвързаност, макар на клиента да не се предоставят услуги до края на този срок.

14 От акта за преюдициално запитване следва също, че клиентът дължи посочената сума при дезактивиране на услугите преди края на минималния срок на обвързаност, по-специално ако не изпълнява задължението си за плащане на договорените месечни абонаментни вноски.

- 15 Между 1 април и 20 ноември 2014 г. данъчно-митническият орган извършва ревизия на МЕО, в хода на която констатира, че през данъчната 2012 г. МЕО не е начислило ДДС върху сумата, фактурирана на клиентите вследствие на предсрочно прекратяване на договорите за предоставяне на услуги, и поради това издава актове за установяване на размера на ДДС.
- 16 От акта за преюдициално запитване следва, че след като клиентът прекрати предсрочно договора за предоставяне на услуги, МЕО дезактивира услугите по договора и изготвя на клиента фактура за обезщетението, което последният му дължи и чийто размер е предварително определен в договора, като във фактурата се отбелязва „не се облага с ДДС“.
- 17 МЕО смята, че сумата, дължима при предсрочно прекратяване на договорите за предоставяне на услуги, е обезщетение, което не подлежи на облагане с ДДС, тъй като не се явява възнаграждение за извършена услуга, поради което това дружество обжалва посочените актове за установяване на размера на ДДС пред органа, който ги е издал, но жалбата му е отхвърлена.
- 18 На 23 декември 2015 г. МЕО обжалва решението, с което издалият актовете орган отхвърля жалбата му, пред горестоящия административен орган, но последният не се произнася в законоустановения срок.
- 19 На 20 май 2016 г. МЕО сезира запитващата юрисдикция, Tribunal Arbitral Tributário (Centro de Arbitragem Administrativa) (Данъчен арбитражен съд (Център за административен арбитраж), Португалия), с искане да отмени актовете за установяване на размера на ДДС като незаконосъобразни.
- 20 Според запитващата юрисдикция за целите на ДДС сумите, които клиентите дължат на МЕО за неспазване на минималния срок на обвързаност, са насрещна престация за доставката на услуги и поради това представляват възнаграждение.
- 21 Според тази юрисдикция посочените суми имат качеството на възнаграждение и поради това че позволяват да се гарантира, че МЕО ще получава същите печалби както ако не беше прекратено извършването на услугите. За МЕО няма пропуснати ползи, тъй като тези суми са предвидени в договора.
- 22 При тези обстоятелства Tribunal Arbitral Tributário (Centro de Arbitragem Administrativa) (Данъчен арбитражен съд (Център за административен арбитраж) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 2, параграф 1, буква в), член 64, параграф 1, член 66, [първа алинея], буква а) и член 73 от Директива[та за ДДС] да се тълкуват в смисъл, че телекомуникационен оператор (телевизия, интернет, мобилна и фиксирана мрежа) дължи [ДДС] за събраната от клиентите му предварително определена сума — в случай че по вина на клиента бъде прекратен договор, съдържащ задължение договорът да действа в определен период (минимален обвързващ срок), преди този период да изтече — равна на размера на дължимата от клиента основна месечна вноска по договора, умножен по броя на оставащите месечни вноски до края на минималния обвързващ срок, при положение че, когато фактурира посочената сума — независимо дали реално е събрана — операторът вече е преустановил извършването на услугите, ако:
а) в контекста на такива договори с фактурираната сума се цели клиентът да се откаже от неизпълнението на поетото от него задължение във връзка с минималния обвързващ срок и да бъдат поправени вредите, нанесени на оператора поради неизпълнението на това задължение — предвид главно пропуснатите ползи, които иначе е щял да реализира, ако договорът бе останал в сила до края на периода, договарянето на по-ниски тарифи, осигуряването на оборудване и други предложения, безплатно или на намалени цени, или разходите за реклама и привличане на клиенти;

- б) сключените договори с минимален обвързващ срок предполагат по-голямо възнаграждение за лицата, осигурили сключването им, от това за сключените договори без минимален обвързващ срок, когато в единия или другия случай (тоест при договорите със или без минимален обвързващ срок) възнаграждението се изчислява въз основа на размера на месечните вноски, определен в сключените договори;
 - в) по националното право фактурираната сума се квалифицира като неустойка?
- 2) Възможно ли е евентуалното отсъствие на един или няколко от елементите, описани в подточките от първия въпрос, да промени отговора на този въпрос?“.

По искането за възобновяване на устната фаза на производството

- 23 След представянето на заключението на генералния адвокат, на 25 юни 2018 г. МЕО подава в секретариата на Съда молба устната фаза на производството да бъде възобновена съгласно член 83 от Процедурния правилник на Съда.
- 24 В подкрепа на молбата си МЕО твърди по същество, че заключението на генералния адвокат, и по-специално точки 41, 44, 46 и 47 се основават на погрешни факти с оглед по-специално на сумата, която МЕО фактурира на клиентите си в случай на предсрочно прекратяване на договора за предоставяне на услуги.
- 25 В това отношение следва да се припомни, че съгласно член 252, втора алинея ДФЕС генералният адвокат представя публично, при пълна безпристрастност и независимост, мотивирани заключения по делата, за които съгласно Статута на Съда на Европейския съюз се изисква неговото произнасяне. Съдът не е обвързан нито от това заключение, нито от мотивите, въз основа на които генералният адвокат стига до него (решение от 22 юни 2017 г., *Federatie Nederlandse Vakvereniging и др.*, C-126/16, EU:C:2017:489, т. 31 и цитираната съдебна практика).
- 26 Следва също да се припомни, че Статутът на Съда на Европейския съюз и неговият процедурен правилник не предвиждат възможност страните и заинтересованите субекти да представят становища в отговор на представеното от генералния адвокат заключение (решение от 25 октомври 2017 г., *Polbud – Wykonawstwo*, C-106/16, EU:C:2017:804, т. 23 и цитираната съдебна практика). Поради това несъгласието на заинтересования със заключението на генералния адвокат не може само по себе си да бъде основание за възобновяване на устната фаза на производството, независимо какви са разгледаните в заключението въпроси (решения от 25 октомври 2017 г., *Polbud – Wykonawstwo*, C-106/16, EU:C:2017:804, т. 24 и от 29 ноември 2017 г., *King*, C-214/16, EU:C:2017:914, т. 27 и цитираната съдебна практика).
- 27 С доводите си относно характеристиките на сумата, фактурирана в случай на предсрочно прекратяване на договора за предоставяне на услуги от страна на клиента, МЕО иска да отговори на заключението на генералния адвокат, оспорвайки описанието на посочената сума, което следва от акта за преюдициално запитване, от преписката, с която разполага Съдът, и от информацията, предоставена по време на съдебното заседание.
- 28 Действително съгласно член 83 от процедурния му правилник Съдът може във всеки един момент, след изслушване на генералния адвокат, да постанови възобновяване на устната фаза на производството, по-специално когато счита, че делото не е напълно изяснено, когато след закриване на тази фаза някоя от страните посочи нов факт от решаващо значение за решението на Съда или когато делото трябва да се реши въз основа на довод, който не е бил обсъден от страните или заинтересованите субекти по член 23 от Статута на Съда на Европейския съюз.

- 29 Начинът на изчисляване на сумата, която МЕО фактурира при предсрочно прекратяване на договора за предоставяне на услуги, е описан от запитващата юрисдикция, както следва от точка 12 от настоящото решение, като впрочем МЕО не оспорва това нито в становището си, нито в хода на съдебното заседание. Освен това следва да се подчертае, че запитващата юрисдикция единствена е компетентна да установява фактите. Що се отнася до възприетата от МЕО квалификация на тази сума, Съдът не е обвързан от нея, когато отговаря на преюдициалното запитване.
- 30 В случая, след изслушване на генералния адвокат, Съдът смята, че разполага с всички необходими данни, за да отговори на поставените от запитващата юрисдикция въпроси, и счита, че с оглед на решаването на спора по главното производство пред него са били обсъдени всички доводи, и по-специално тези относно квалификацията на посочената сума.
- 31 Поради това не следва да се постановява възобновяване на устната фаза на производството.

По преюдициалните въпроси

По допустимостта

- 32 Португалската република повдига възражение за недопустимост на преюдициалното запитване, като поддържа, че поставените от запитващата юрисдикция въпроси са неясни и спекулативни и че посочената юрисдикция не е установила фактите по спора в главното производство и не е определила релевантната правна уредба.
- 33 В това отношение следва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика в рамките на сътрудничеството между Съда и националните юрисдикции, въведено с член 267 ДФЕС, само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално решение, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, щом като поставените въпроси се отнасят до тълкуването на правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (решение от 6 март 2018 г., SEGRO и Horváth, C-52/16 и C-113/16, EU:C:2018:157, т. 42 и цитираната съдебна практика).
- 34 Освен това отправеното от национална юрисдикция запитване може да се отхвърли само ако е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство или още когато проблемът е от хипотетично естество или Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решение от 6 март 2018 г., SEGRO и Horváth, C-52/16 и C-113/16, EU:C:2018:157, т. 43 и цитираната съдебна практика).
- 35 В случая от акта за преюдициално запитване е видно, че запитващата юрисдикция има съмнения относно тълкуването и прилагането на член 2, параграф 1, буква в) и член 73 от Директивата за ДДС, що се отнася до квалификацията на сумите, които МЕО получава при прекратяване от клиентите му на договорите за предоставяне на услуги преди изтичане на договорения минимален срок на обвързаност. Следва също да се отбележи, че запитващата юрисдикция е изложила надлежно и точно фактите по спора в главното производство, както и приложимата в главното производство правна уредба, поради което поставените въпроси не са хипотетични.

- 36 От това следва, от една страна, че исканото в случая тълкуване на правото на Съюза несъмнено е свързано с предмета на спора в главното производство, и от друга страна, че поставените въпроси не са хипотетични.
- 37 От изложеното по-горе следва, че преюдициалното запитване е допустимо.

По същество

По първия въпрос

- 38 С първия въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали предварително определената сума, получавана от икономически оператор при предсрочно прекратяване по искане или по вина на негов клиент на договор за предоставяне на услуги с предвиден минимален срок на обвързаност и съответстваща на сумата, която операторът е щял да получи през останалата част на посочения срок, следва да се приеме за възнаграждение за извършена възмездно доставка на услуги по смисъла на член 2, параграф 1, буква в) от Директивата за ДДС, което поради това подлежи на облагане с този данък.
- 39 В това отношение следва да се отбележи, че доставката на услуги е извършена „възмездно“ по смисъла на посочената разпоредба само ако между доставчика и получателя съществува правоотношение, в рамките на което се разменят насрещни престации, като полученото от доставчика възнаграждение представлява действителната равностойност на определяема услуга, предоставена на получателя (вж. в този смисъл решения от 18 юли 2007 г., *Société thermale d'Eugénie-les-Bains*, C-277/05, EU:C:2007:440, т. 19 и цитираната съдебна практика и от 23 декември 2015 г., *Air France-KLM и Hop!Brit-Air*, C-250/14 и C-289/14, EU:C:2015:841, т. 22). Случаят е такъв, ако съществува пряка връзка между извършената услуга и получената ѝ равностойност (вж. в този смисъл решение от 23 декември 2015 г., *Air France-KLM и Hop!Brit-Air*, C-250/14 и C-289/14, EU:C:2015:841, т. 23 и цитираната съдебна практика).
- 40 По въпроса за пряката връзка между предоставената на получателя услуга и получената действителна равностойност Съдът вече е постановил, що се отнася до продажбата на самолетни билети, които не са използвани от някои пътници и чиято цена не може да им бъде възстановена, че в замяна на цената, платена при сключването на договор за предоставянето на услуга, клиентът получава произтичащо от това право да се ползва от изпълнение на задълженията по договора, независимо дали ще упражни това право. Следователно доставчикът предоставя услугата от момента, в който позволява на клиента да се ползва от нея, поради което фактът, че клиентът не е упражнил посоченото право, не се отразява на наличието на посочената по-горе пряка връзка (вж. в този смисъл решение от 23 декември 2015 г., *Air France-KLM и Hop!Brit-Air*, C-250/14 и C-289/14, EU:C:2015:841, т. 28).
- 41 Впрочем, що се отнася до условието за наличие на пряка връзка между получената насрещна престация и предоставената услуга, следва да се установи дали сумата, дължима при неспазване на минималния срок на обвързаност съгласно условията на разглежданите в главното производство договори, съответства на възнаграждението за услуга с оглед на съдебната практика, цитирана в точки 39 и 40 от настоящото решение.
- 42 В случая следва обаче да се припомни, че съгласно метода за изчисляване, описан от запитващата юрисдикция и споменат в точка 12 от настоящото решение, сумата, която по силата на посочените договори се дължи за неспазване на минималния срок на обвързаност, се определя, като размерът на месечната абонаментна вноска се умножи по разликата между посочения минимален срок и броя на месеците, през които е доставяна услугата. Следователно

изплащането на сумата, дължима при неспазване на минималния срок на обвързаност, позволява на МЕО по принцип да получава същите печалби както ако клиентът не беше прекратил договора предсрочно.

- 43 Що се отнася до значението на договорните клаузи за квалификацията като облагаема сделка, следва да се отбележи, че отчитането на действителното икономическо и търговско положение представлява основен критерий при прилагане на общата система на ДДС (вж. в този смисъл решение от 20 юни 2013 г., *Newey*, C-653/11, EU:C:2013:409, т. 42 и цитираната съдебна практика).
- 44 При все това, доколкото съгласно разглежданите в главното производство договори при неспазване на минималния срок на обвързаност МЕО има право да получи същата сума като тази, която би получило като възнаграждение за доставките на услуги, които би извършило, ако клиентът не беше прекратил договора — обстоятелство, което запитващата юрисдикция следва евентуално да провери, предсрочното прекратяване на договора от клиента или по негова вина не променя икономическата същност на отношението между МЕО и неговия клиент.
- 45 При това положение следва да се приеме, че в замяна на сумата, която плаща на МЕО, клиентът има право да получи от страна на оператора изпълнение на задълженията, произтичащи от договора за предоставяне на услуги, дори ако клиентът не желае или не може да упражни това право по своя вина. Всъщност в случая МЕО позволява на клиента да ползва тази услуга по смисъла на съдебната практика, цитирана в точка 40 от настоящото решение, и доставката на посочената услуга се преустановява не по негова вина.
- 46 В това отношение следва да се добави, че ако посочената сума бъде определена като обезщетение за претърпените от МЕО вреди, естеството на извършваната от клиента насрещна престация би било различно в зависимост от това дали той реши да ползва или не съответната услуга през предвидения в договора срок.
- 47 Следователно клиентът, ползвал услугите през целия предвиден в договора минимален срок на обвързаност, и този, прекратил договора преди изтичането на този срок, ще бъдат третираны различно за целите на ДДС.
- 48 Ето защо следва да се приеме, че сумата, дължима при неспазване на минималния срок на обвързаност, е възнаграждение за предоставяните от МЕО услуги, независимо дали клиентът упражнява правото си да ползва тези услуги до края на посочения срок.
- 49 Колкото до изискването платените суми да бъдат действителната насрещна престация за определяема услуга, следва да се подчертае, че услугата, която трябва да бъде предоставена, и сумата, фактурирана на клиента при прекратяване на договора през минималния срок на обвързаност, вече са били определени при сключването на договора.
- 50 Поради това следва да се приеме, че сумата, дължима при неспазване на минималния срок на обвързаност, е неразделна част от общата цена, плащана за доставката на услугите и разделена на месечни вноски, която става незабавно изискуема в случай на неизпълнение на задължението за плащане.
- 51 По отношение на последното обстоятелство от акта за преюдициално запитване действително следва, че съгласно приложимите разпоредби от националното право данъкът върху посочената сума се дължи към момента на издаване на фактурата — хипотеза, предвидена в член 66, първа алинея, буква а) от Директивата за ДДС по дерогация по-специално от член 64, параграф 1 от тази директива, като запитващата юрисдикция изрично се позовава на тези разпоредби в рамките на първия си въпрос. С оглед на посоченото по-горе, по-специално на факта, че предсрочното прекратяване на договора не променя икономическата същност на отношението

между МЕО и неговия клиент, следва да се приеме, че нито предсрочната изискуемост на ДДС в случай на прекратяване на договора, нито споменатите по-горе разпоредби се отразяват на начина, по който член 2, параграф 1, буква в) от Директивата за ДДС трябва да бъде тълкуван в случая.

- 52 Следователно сумата, дължима за неспазване на минималния срок на обвързаност, представлява насрещна престация за определяема доставка на услуги.
- 53 Видно от текста на първия въпрос, в който се посочва и член 73 от Директивата за ДДС, запитващата юрисдикция има съмнения относно евентуалните последици за изискуемостта на ДДС от липсата на действително събиране на дължимата сума при предсрочно прекратяване на договора.
- 54 Съгласно този член данъчната основа включва всичко, което представлява насрещна престация, която доставчикът на услуги е получил или следва да получи от своя клиент.
- 55 Освен това, като се има предвид, че ДДС следва да е в тежест само на крайния потребител, размерът на данъчната основа на ДДС, подлежащ на събиране от данъчните органи, не може да е по-висок от размера на насрещната престация, която крайният потребител действително е платил и въз основа на която е изчислен понесеният в крайна сметка от него ДДС (вж. в този смисъл решение от 24 октомври 1996 г., Elida Gibbs, C-317/94, EU:C:1996:400, т. 19).
- 56 Поради това следва да се добави, за изчерпателност и както отбелязва генералният адвокат в точка 55 от заключението си, че при необходимост компетентните национални органи следва при определените в националното право условия да коригират ДДС със съответния размер, както се предвижда в член 90 от Директивата за ДДС, за да може данъкът да бъде приспаднал от сумата, която доставчикът на услуги действително е получил от своя клиент.
- 57 С оглед на изложеното по-горе на първия въпрос следва да се отговори, че член 2, параграф 1, буква в) от Директивата за ДДС трябва да се тълкува в смисъл, че предварително определената сума, получавана от икономически оператор при предсрочно прекратяване по искане или по вина на негов клиент на договор за предоставяне на услуги с предвиден минимален срок на обвързаност и съответстваща на сумата, която операторът е щял да получи през останалата част на посочения срок, ако договорът не беше прекратен — обстоятелство, което запитващата юрисдикция трябва да провери, следва да се приеме за възнаграждение за извършена възмездно доставка на услуги, което поради това подлежи на облагане с този данък.

По втория въпрос

- 58 С втория въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали условията по букви а), б) и в) от първия въпрос — съответно фактът, че целта на предварително определената сума е да бъдат възпирани клиентите да нарушават задължението си да останат обвързани с договора през минималния срок и да бъдат поправени вредите, претърпени от оператора вследствие на неспазването на посочения срок, фактът, че търговският представител получава по-високо възнаграждение за сключването на договори, предвиждащи минимален срок на обвързаност, отколкото за сключването на договори без такъв срок, както и фактът, че по националното право фактурираната сума се квалифицира като неустойка — са решаващи за квалификацията на сумата, предварително определена в договора за предоставяне на услуги, която клиентът дължи при предсрочно прекратяване на договора.

- 59 Първо, запитващата юрисдикция иска да установи дали целта на предварително определената сума, а именно да бъдат възпирани клиентите да нарушават задължението си да останат обвързани с договора през минималния срок и да бъдат поправени вредите, претърпени от оператора вследствие на предсрочното прекратяване на договора, има значение за квалификацията на тази сума като възнаграждение за доставката на услуги.
- 60 В това отношение следва да се отбележи, че понятието „доставка на услуги“ по смисъла на Директивата за ДДС трябва да се тълкува независимо от целите и резултатите на съответните сделки (вж. в този смисъл решение от 20 юни 2013 г., *Newey*, C-653/11, EU:C:2013:409, т. 41).
- 61 За сметка на това, както вече бе постановено в точка 43 от настоящото решение, от основно значение е да се отчита икономическата същност на съответната сделка, която същност е основен критерий при прилагане на общата система на ДДС (вж. в този смисъл решение от 20 юни 2013 г., *Newey*, C-653/11, EU:C:2013:409, т. 42, 48 и 49 и цитираната съдебна практика). Както отбелязва генералният адвокат в точка 46 от заключението си, от икономическа гледна точка сумата, дължима при неспазване на минималния срок на обвързаност, гарантира на МЕО фиксирана печалба под формата на предвидено в договора минимално възнаграждение.
- 62 Следователно целта на тази сума, а именно да бъдат възпирани клиентите да нарушават задължението си да останат обвързани с договора през минималния срок, не е решаваща за квалификацията на посочената сума, тъй като предвид икономическата ѝ същност с нея се цели да се гарантира, че МЕО по принцип ще получава същите печалби като тези, които би получило, ако договорът не беше прекратен по вина на клиента преди изтичането на минималния срок на обвързаност.
- 63 Второ, запитващата юрисдикция иска да установи дали фактът, че търговският представител получава по-високо възнаграждение за сключването на договори с минимален срок на обвързаност отколкото за договори, които не предвиждат такъв срок, има значение за квалификацията на сумата, дължима при неспазване на посочения минимален срок.
- 64 За да се определи дали посочената сума представлява насрещна престация за подлежаща на облагане с ДДС доставка на услуги, се вземат предвид, както следва от точки 39—51 от настоящото решение, данните в предоставената на Съда преписка, от които е видно, че въпросната сума се изчислява въз основа на размера на основната абонаментна вноска както за периода преди прекратяването на договора за предоставяне на услуги, така и за периода от прекратяването на договора до края на минималния срок на обвързаност.
- 65 Така, след като отговорът на Съда на първия въпрос по никакъв начин не зависи от факта, че възнаграждението на търговския представител може да бъде различно в зависимост от вида на сключения с клиента договор, достатъчно е да се констатира, че сравнението между договорите с минимален срок на обвързаност и тези, които не предвиждат такъв срок, е без значение за въпроса дали сумата, дължима при неспазване на посочения минимален срок, представлява възнаграждение за разглежданата в главното производство доставка на услуги.
- 66 Трето, запитващата юрисдикция иска също да установи дали фактът, че по националното право сумата, фактурирана при неспазване на минималния срок на обвързаност, се квалифицира като неустойка, може да има значение за квалификацията на тази сума като възнаграждение за доставката на услуги.
- 67 Съгласно постоянната практика на Съда разпоредба от правото на Съюза, чийто текст не съдържа изрично препращане към правото на държавите членки, трябва по принцип да получи самостоятелно и еднакво тълкуване (вж. в този смисъл решение от 16 ноември 2017 г., *Kozuba Premium Selection*, C-308/16, EU:C:2017:869, т. 38 и цитираната съдебна практика).

- 68 Поради това, както посочва генералният адвокат в точка 34 от заключението си, за тълкуването на разпоредбите на Директивата за ДДС е без значение дали съгласно националното право тази сума представлява обезщетение за вреди на деликтно основание или неустойка, или пък е квалифицирана като обезщетение за вреди, компенсаторно обезщетение или възнаграждение.
- 69 Преценката дали плащането на възнаграждение се извършва като насрещна престация за доставка на услуги, е въпрос, свързан с правото на Съюза, който трябва да бъде решен независимо от преценката от гледна точка на националното право.
- 70 Предвид изложеното по-горе на втория въпрос следва да се отговори, че за квалификацията на сумата, предварително определена в договора за предоставяне на услуги, която клиентът дължи при предсрочно прекратяване на договора, не са решаващи фактът, че целта на тази предварително определена сума е да бъдат възпирани клиентите да нарушават задължението си да останат обвързани с договора през минималния срок и да бъдат поправени вредите, претърпени от оператора вследствие на неспазването на посочения срок, фактът, че търговският представител получава по-високо възнаграждение за сключването на договори, предвиждащи минимален срок на обвързаност, отколкото за сключването на договори без такъв срок, както и фактът, че по националното право посочената сума се квалифицира като неустойка.

По съдебните разноски

- 71 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (пети състав) реши:

- 1) Член 2, параграф 1, буква в) от Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност трябва да се тълкува в смисъл, че предварително определената сума, получавана от икономически оператор при предсрочно прекратяване по искане или по вина на негов клиент на договор за предоставяне на услуги с предвиден минимален срок на обвързаност и съответстваща на сумата, която операторът е щял да получи през останалата част на посочения срок, ако договорът не беше прекратен — обстоятелство, което запитващата юрисдикция трябва да провери, следва да се приеме за възнаграждение за извършена възмездно доставка на услуги, което поради това подлежи на облагане с този данък.
- 2) За квалификацията на сумата, предварително определена в договора за предоставяне на услуги, която клиентът дължи при предсрочно прекратяване на договора, не са решаващи фактът, че целта на тази предварително определена сума е да бъдат възпирани клиентите да нарушават задължението си да останат обвързани с договора през минималния срок и да бъдат поправени вредите, претърпени от оператора вследствие на неспазването на посочения срок, фактът, че търговският представител получава по-високо възнаграждение за сключването на договори, предвиждащи минимален срок на обвързаност, отколкото за сключването на договори без такъв срок, както и фактът, че по националното право посочената сума се квалифицира като неустойка.

Подписи